

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY I : NÚM. 5

REVISTA D'INCA MENSUAL
JULIOL - SEPTEMBRE DE 1919

Redacció i Administració
Murta, 5. - Inca.

Curs de Perfeccionament

Mentres la majoria dels homos de nostra actual societat fan obra negativa en revoltes, vagues i política partidarista, posant obstacles a tot lo que vaja per bon camí, aquest agost passat hem vist un gest d'enlairada orientació en l'actuació del il·lustrat inspector de Primera ensenyança don Joan Capó Valls de Padrinas que ha promogut i dirigit per segona vegada un Curs de perfeccionament del mestre, subvencionat per l'Estat.

Tots els qui han assistit al curset han quedat encantats i enamorats de la seva organització i labor, de les conferències familiars, donades per perits i professors especialistes en la materia que tractaren, totes interessants pel mestre modern que ha de formar les tendres intel·ligències i l'esperit dels nostros fills, que forçosament han de ser els homos del ple sitgle

vint. Res hi ha faltat: jocs i gimnàsia rítmica per l'enfortiment del còs; ciència pel perfeccionament de l'ensenyança intel·lectual; Poesia, cant, i estudis de perfils i colors pel desplegament artístic.

El curs s'obrí a Sineu, centre de Mallorca, que té un ajuntament i un bal·le que

s'interessa per la ensenyança. Continuà an el Santuari de Lluch. Dotze dies de intensa labor pedagògica baix els auspicis de la Reina de Mallorca. I tengué la clausura a Felanitx a on reberen les derrerres lliçons que foren de agricultura, fonament de riquesa i benestar.

El Sr. Capó de res s'oblidà en son programa. E-hi posà tots els temes i caires que poguessen esser útils a l'ensenyança dels mallorquins.

Per ell rebí el nostro aplaudiment que feim extensiu a tot el profesorat i mestres que han cooperat per l'èxit afalagador del curset.

D. Pere J. Barceló:--- La Torrada d'en Cabrit i d'en Bassa. Hermós dibuix que, a dos colors, ilustra el "Compendi de l'Historia de Mallorca," que avia posarà a la venta "Mallorca Editorial."

UN NOU PERILL

De cada dia l'aspecte moral de la nostra Ciutat ens ofereix noves fasses deplorables. De cada dia la nostra joventut topa amb nous caus i perills de perdició.

Ara s'en ha presentat un de tanta transcendència moral que la nostra consciència cristiana i de bon inquer en protesta amb tota l'ànima. Les nostres idees i sentimen's de periodista catòlic no poren deixar de donar la veu d'alerta perque s'en donin compte les persones que hi puguen posar remei o puguin evitar els incautes que caiguin dins la baguda que s'ha parada.

Es tracta que a un establiment del carrer Major han establert una biblioteca circulant de llibres dolentíssims. Els devots d'aquesta biblioteca poren dur-s'en els llibres per lletgir a casseva, pagant dos rea's per una o dues setmanes de retenir-los, segons la classe de obres que s'emportin.

La primera persona que mos enterà d'això fouc un secretari d'un poble circunsvesí per haver arribat entre ells aquesta felera, dient-mos que tot feia olor de la editorial *Maucci*.

La segona, fouc un soldat amic nostre, que provà de lletgir-ne un d'aquets llibres i li caigué de les mans per no poder resistir a la seva lectura pornogràfica.

Satem d'un senyor que havia lletgit els enciclopedistes dels sigles passats, que com es sab son tant ferests i desenfreïts, i a pesar d'això ha quedat escandalisat al lletgir alguns dels llibres de la biblioteca esmentada.

Pareix mentida que a ple setgle vint que tant esteses estàn les biblioteques populars de lectures de idealidats enfortidores del esperit, aquí no més hagen de circular els llibres pornogràfics i d'estampes vegonyoses.

Ai! quina responsabilitat contreven davant Deu i la societat aquelles persones que introduexen, en qualsevol forma sia, llibres que corrompen la nostra joventut. I

dèim en qualsevol forma, perque sabem que a una botigueta d'un memorialista ben frequentada pels soldats en venen de llibres ben dolents i postals que si fossen de carn i os s'enredarien de fret a ple d'estiu.

¿I els catòlics en que pensam?

Himne a Sta. Eustoquia en el XV Centenari de la seua gloriosa mort

Oh! exemple ilustre de pureza verge,
honor i gloria de la Roma antiga,
virtut dels dèbils, prega per nosaltres,
oh! Santa Eustòquia!

Son clar llinatge de cent reis i cònsuls
que dominaren altre temps la terra,
ennobleix ella de pobresa augusta,
per mor de Cristo.

Deixa sa patria, fastuosa i magna,
segueix l'estrella de Bellem menuda,
si amb Santa Paula l'ànima extasia,
sa llengua canta:

—Efrata, salve! regió abundosa,
terra d'on brollen llet i mel promeses,
Casa de gracia, i de an.ô i de maina
de Pa de Cristo.

Salut, oh vila de David egregia,
oh! tendres palles on mon Deu plorava,
vos he trobades, com el bou i l'ase,
ja us don ma vida! —

Sabia i prudenta més que les donzelles
porta la llantia vigilant i alegre,
i aprèn les llengües de les Escripures
amb Sant Jeroni.

Oh companyia d'Emmaús ardenta,
que el sentit íntim dels misteris obrís!
Oh! Santes Lletres, alegría i bàsem,
corona i vida.

A chor salmetgen les divines noces.
Dels monasteris surten cants pacífics...
i el qui pastura, i el qui llaura i sega
canta *Al·leluia*.

De Sant Jeroni i de Santa Paula
reb la prudència, l'esperit i forsa;
ès abadessa; i les monges diuen
que ès com sa mare.

Oh! Providencial! oh pobresa rical
Res té, i encara peregrins i monges
mantén i cuida, que tot ès possible
als de fe pura.

Virtut i honra, Trinitat augusta!
que a Santa Eustòquia coronau de gloria
feis-nos la gracia de seguir s'exemple
per tots els sigles.

Amen.

A. Caimari, *Pvre.*

Croníco d'Inca

JORIOL (I)

Dia 1 — La família de D. Juan Buades dia 29 del passat feu l'entronisació del Cor de Jesús, beneint l'imatge el Sr. Ecònom, Mn. Miquel Llinàs. Assisteixen a l'acte molts de parents i amics que cantaren himnes religiosos; i després, foren obsequiats per la casa amb un refresc.

Que segueasca l'exemple entre les famílies inqueres.

Dia 6 — A sant Francesc, es celebra la festa del Beat Ramón Lull, mallorquí.

— La Caixa Rural «Obrers Catòlics» té una reunió general i acorda adherir-se a la Federació Catòlic-agraria de Mallorca i fundar un sindicat agrícola.

Per aquí, per aquí anirà a rumbo.

— Una societat obrera, de resistència ha organitzada an el teatre una funció, donant-se «El

(1) Per equivocació material en la crònica del número anterior l'entitolarem JORIOL quant era del mes de JUNY la resenyada.

Cristo Moderno» Es una comedia ben dolenta que mereix una protesta i negú la fa.

— Els operaris de la fàbrica de calçat de D. Juan Gelabert (Piquero) organicen entre ells una societat de mútua assistència. Totd'una que'l Patrò ha sabut els propòsits dels seus treballadors les ha oferit 5 céntims de pesseta per cada parei de sabates que laborin. Encara la societat no està constituïda de tot i ja perceben cada dissapte els 5 centiments per parei, venguent a cobrar setmanalment de 50 a 60 pessetes que ingressen íntegres a la caixa de la naixenta societat.

Vet-aquí un amo que ho enten i que mereix la més coral enhorabona per la participació que dona als obrers, de les seves ganàncies.

Dia 14 — Pren pocessorí del seu càrreg el nou jutge del partit D. Francesc Juan Marin.

Sia ben vengut i que l'estada entre nosaltres li sia agradable i profitosa per la seva juridicció.

Dia 20 — A la Parroquia, se fa la festa de la Mare de Deu del Carme amb l'acostumada solemnidad.

— Al capvespre, el Sr. Ecònom reparteix forsa de premis, consistentes en llibres i altres objectes als nins i nines que assisteixen tots els diumenges a l'ensenyança de la doctrina cristiana.

Dia 23 — Ens donen la noticia que D. Bernadí Font del retgiment d'Inca ha ascendit a Capità, i son fill, En Macià, ès sortit Cadete a les academies militars. Això ès una satisfacció dins s'altra. Que los sia enhorabona.

Dia 25 — La banda de música del Sr. Rotger acudeix an el Concurs de bandes que se fa a Sa Pobra. Li donen un accèssit. L'opinió general ès que li feren una mala passada, perque mereixia un premi. Els músics quedaren llogats per no tornar-hi mai més.

Dia 25 — A la plaça de toros es dona una cursa amb braus i toreros de fora Mallorca. Hi va haver un plè gros de tot.

Dia 29 — No pareix que sia avui el dissapte dels Patrons. No es fa cap expectacle, tothom treballa. A poc, poc, la festa patronal va perdent el seu encant i alegria.

Dia 30 — Avui fan festa els Patrons de nostra Ciutat, Sants Abdon i Senen. A la esglèsia hi ha festa amb matines, completes, ofici major i la procesó votada per la vila amb les reliquies dels Sants.

Es molt comentat que en tres músiques llogades no n'hi haja haguda una per anar a la processó.

Al capvespre, an el Mercat veí, els Exploradors han fet la festa de la Promesa, acte que han presidit les autoritats, les quals, han colocada la insígnia de distinció an els boi-scuts.

El cap de tropa En Bartomeu Caimari ha fet un patriòtic parlament en castiç mallorquí. D. Josep Siquier, ha lletgit un discurs en castellà del Sr. Batle D. Pere Ferrer, que encoretjava també a la joventut.

Després els exploradors, baix la direcció de l'Instructor En Jaume Fuster, han fets exercicis de gimnàcia sueca que ha causat l'admiració del public.

La banda municipal amanisava la festa.

Es Estat el primer número que hem vist, en nostres festes populars, de afinidat educativa. En això se hauria de tirar, que nostros festivals fossen educatius. Enhorabona!

Els vespres, a distins cadafals, han tocat armonioses peces dels seus repertoris, les músiques de Seuva, La Rotger, i la Municipal. A la plaça d'Orient s'han amollats focs d'artifici.

També s'ha ballada la clàssica revetla per agradoses senyoretas vestides de pagesa, i dirides pel nostro indispensable *Agostinet*.

AGOST

Dia 2= A Sant Francesc es celebra la festa de N^{tra}. S^{ra}. dels Angels amb molta solemnidad per guanyar-se el Jubileu de Porciúncula.

Dia 4 = A Sant Domingo, festa d'aquest Sant titular de la mateixa església. S'hi canta un himne nou dedicat al Sant, quina música es treta de Mn. Josep Aguiló, Rector d'aquella església.

També hi ha festival de carrer que va ben animat.

Dia 14= Se presenta a nostro Mercat bessó novell que fa alsar el cap an els pagesos per pagar-se a 180 pessetes el quintà.

Ja hu crec que no n'ha quedat gens per esperar millor més fortuna!

Dia 18= Els obrers de casi totes les fàbriques de calçat d'Inca es posen en vaga per no haver volgut els patrons aumentar el sou que demanaven.

Els treballadors de la fàbrica del Sr. Gelabert segueixen treballant llevat d'alguns que re-

nunciaren la participació dels 5 céntims per parei que los dona l'amo, com abans hem dit.

—Els forners també se declaren en vaga en demanda de manco hores de treball; però no se coneix, perque els mateixos amos i sos fills al·loboren el pa necessari pel públic.

Dia 21. — El bessó debaixa de preu fins a 155 pessetes el quintà. Tots els venedors se rebel·len contra aquesta baixada i s'en tornen el bessó a casseva.

Dia 24. Els vesins del carer de Sant Bartomeu fan festa de carrer. També se perden les festes de carrer. Enguany sols n'han fetes dues.

Dençà que se guanyen tants de diners s'és perduda s'alegria popular i molts no més s'ocupen de guanyar més diners i de vagues i rencors.

SETEMBRE

Dia 1. — Dies enrera els patrons feren repartir una fulla volant, fent sabre a sos treballadors que avui s'obriràn les fàbriques de calçat i que'ls que no comparaguen a la feina seràn considerats despedits, ja que tenen que disminuir la producció a causa del nou gravamen que pesa damunt l'exportació. A pesar de la crida en compareixen ben pocs. La Guardia Civil, aquí reconcentrada, garantíca la llibertat del treball. En algunes fàbriques ensenyen i adestren operaris nous a les màquines.

Dia 5. — Rêbem la visita de l'amic D. Gabriel Marimón que ha ascendit a Capità i vé destinat a Inca de la Penitenciaria de la Mola de Mahó.

Sia benvingut i que li sia enhorabona.

— Estrenyem la mà a D. Antoni Homar que vé a regentar la 1ra. Escola Nacional d'Inca. Crèim que l'estada entre nosaltres li serà agradable per es'ar emperentat amb una distingida familia inquera.

— També ha prês pocessorí de una Escola Nacional de nines D.ª Andreeva Juan Verdera que fins ara ha estat mestra de Manacor.

La saludam tot desitjant-li entre nosaltres prosperidads a balquena.

Dia 7= Es fa una cursa de braus. Hi ha bo i dolent segons els aficionats. Es accidentada puis hi ha set ferits, tres del públic i tots els picadors.

Dia 17. Les Religioses Franciscanes obsequien a son Pare y Fundador Sant Francesc amb una

hermosa festa a la capella del Convent.

Dia 30—A la església de les Monges tancades avui s'han acabades unes solemnes 40 hores dedicades a commemorar el XV Centenari de Santa Eustòquia i la festivitat de San Geroni.

Mossen Andreu Caimari per aquestes solemnitats ha compost l'himne que publicam en aquest número i que se va cantar tots els dies —La Vaga de Sabaters ja s'és acabada. Ara un, suata un altra, casi tots han arribat entregar-se.

Els forners han fet lo mateix.

—D. Ramón Reus retgidor de l'Ajuntament, ha publicada una fulla fent saber al poble que dia 11 anuncià al Consistori que's retirava, temporalment, de la casa comunal per haver sis anys que demana, sovint, que se doni compte detallat al poble de les entrades i sortides i que s'acabin els secrets de la administració, i haver-lo campat sempre en promeses

Nosaltres suposàm que l'actual batle en darà de conte en haver liquidat els consums atrassats que fa pagar.

—D. Mateu Grau, ens participa que s'ha fet car. eg de l'antiga casa "Confiteria Pasteleria i Xocolateria,, de D. Gregori Balaguer, del carrer Major d'aquesta Ciutat, i qui complirà les comandes en la major perfecció.

EL CRONISTA

Notícies

A NOSTRES LECTORS.

Molts dels nostros amics ja no confiaven de veure tornar sortir *Ca-Nostra* amb el retrassament que hem fet a la sortida del quint número degut a la manca de braços en la nostra imprenta, manca que, com saben els nostros lletgadors, es nota per tot arreu.

Mes ara, si Deu ho vol, això no tornarà succeir pus per haver millorat el personal i haver-nos desfets de certs compromisos de reballs tipogràfics que dificultaven la nostra confecció.

Per no fer numeros atrassats que sempre resulten de mal efecte, feim que el present

número valga pels tres mesos atrassats i ja rebaixarem, equitativament, la cuota de l'anyada al passar els rebuts.

Donades aquestes explicacions esperàm que nostros amics nos dispensaràn la irregularitat que tant a pesar nostro hem feta.

COMIAT

El nostro bon amic i mestre nacional D. Antoni Ferrer Fanals, que ha regentat durant set anys la 1.^a Escola de nins de la nostra Ciutat, vegent-se en la impossibilitat de despedir-se personalment de tots els seus amics, nos suplica que ho facem en nom seu desde aquestes columnes, redoblant a tots la seva coral i vera amistat i oferint a tots la seva nova casa, en la Bonanova (Palma) a on poden contar sempre amb un bon amic a la seva disposició.

I nosaltres creent interpretar els sentiments d'amistat i agraiment dels bons inquers pels seus treballs d'instrucció i educació que va fer entre la nostra joventut escolar, el despedim carinyosament en nom de la Ciutat, que guardarà etern recort de a seva labor benemèrita

ILS NOSTROS AMICS DIFUNTS

Dia 2 de juliol morí en sa casa de Siador en Silleda D. Elias Rivas Martinez, Julge que fone de primera Instància del partit judicial d'Inca, dexant nombroses amistats i simpaties que ha sostengudes fins a la mort en la seva afectuosa correspondència. Sempre ès estat suscriptor del periòdic d'Inca. El seu recort se retreu aquí com un dels millors administradors de la justícia que han passat per aquesta Curia.

Enviam nostro afectuós condol a sa nombrosa fillada que mos participà la mort de son bon pare, mentres axecam arden-tes pregàries an el cel pel descans etern de l'ànima del coral amic i fervorós católic.

LLIBRES REBUTS

S'ha publicada la *Conferència* que dia 17 de mars d'enguany donà en el Museu arqueològic del Palau Diocesà D. Miquel Rivas de Pina, Capità de Artilleria, sobre *Es Capità Toni*, Tinent General de Marina, D. Antoni Barceló. L'autor e-hi afegeix uns apèndics tants llargs com la conferència donant més dates i notícies que acaben de posar de relleu la figura d'*Es Capità Toni* tan popular en son temps, com poc coneguda en nostros dies; i gràcies al treball del il·lustrat conferenciant l'hem vista perfilada els mallorquins d'avui, que encara estimam les nostres coses.

Agraïm l'exemplar enviat.

El M. I. Mn. Antoni M^{ria} Alcover ha publicat un follet titulat *Bibliografia Filològica de la Llengua Catalana*, a on dona compte i raó de les obres que coneix dedicades a l'estudi d'aquesta llengua i de caràcter gramatical lexicogràfic o filològic.

Les obres que catalagona, i els autors que anomena són moltíssims, dels temps moderns i antics, escrites en les llengües Catalana, Francesa, Alemana, Inglesa, Italiana, Filandesa, Sueca, Noruega, Flamenca, Gascona, i en la Castellana, essent aquesta en la que s'ha escrit mes poc pel perfeccionament i expansió del idioma Català.

Aquest follet demostra dues coses importants: que Mn. Alcover coneix i ha lletgit inmensos volums, i que la llengua nostra no és solament per parlar en família sino una llengua de filòlegs i sabis, quant tants d'aquets s'ocupen de la seva fisonomia i del seu demble.

Agraïm a l'autor l'exemplar enviat i l'adreça que hi posa a nostro Director.

Les IMPRESIONS SOBRE NA MARGALIDA DE COSTITX que publicà el Director d'aquesta Revisteta, en son primer número,

les ha reproduïdes en un follet de 34 planes de text que ha corretgit i augmentat, posant com apèndic, unes notes biogràfiques de la admirable vida de la Videnta.

En la sola lectura d'aquest follet, (que és lo únic que s'ha publicat fins ara, llevat d'alguns articles de periòdic) se té una idea general, bastant acabada, de lo que era la santa donzella. Hem vist que sovint s'en adquireixen exemplars per enviar a fora Mallorca, principalment als emigrants Mallorquins que demanen notícies de Na Margalida.

Es un llibret lo més ben presentat que porta una hermosa fotografia de Na Margalida, presa en un moment d'èxtassis per l'intel ligent fotograf inquer Sr. Payeras.

L'exemplar val 50 cèntims.

LLIBREKIA

C. DE MURTA, 5.—INCA.

DERRERES OBRES REBUDES

El paraíso perdido. (Juan Milton) Traducción literal con biografía, prólogo y notas de D. Juan Mateos Pbro. Ornamentada por D. Coll Saliati—3 ptes.

La Eneida. (P. Virgilio) Traducción de E. de Ocl oa (De la Real Academia Española) Ornamentada por A. Soló—3 ptes.

Hamlet. Príncipe de Dinamarca, tragedia compuesta por Guillermo Shakespeare. Novísima traducción literal y directa del Inglés, exornada con numerosas notas filológicas y aclaratorias por Roviralta Barrell—3 ptes.

Poesias de Sta. Tereza de Jesús, entresacadas de las diversas ediciones de sus obras. Prólogo del R. P. Francisco Gimenez Campaña, escalopio, correspondiente de la Real Academia Española—Una pta.

Enciclicas de su Santidad el Papa León XIII (segunda edición)—4 ptes.

Mi Breviario.—Devocionario Litúrgico que contiene en castellano odas las misas de los domingos del año, Cuaresma, Semana-Santa, Vela-

ciones, rogativas y difuntos, exposición de los Santos Sacramentos y diversas oraciones.

Recomendado especialmente por el Papa Benedicto XV quien se ha dignado conceder la bendición apostólica a todos los poseedores de este devocionario.

Tarabé hem rebut, sense haver-les demanades, unes obres d'en Dumas que mos han semblat ben dolentes, i, volta de correu, les hem fetes tocar el dos cap a sa procedència.

Ejercicio del Cristiano. Devocionario que contiene las prácticas mas indispensables al cristiano para conseguir su salvación. Nueva edición aumentada con la Semana Santa.

(Letra grande) 3 pesetes

Vida de Nuestro Señor Jesucristo según los Santos Evangelios por el R. P. Juan Comellas Sarrà. En rústica G50, encuadernada una peseta.

Flors de l'any cristià petites proses per Mn. Josep Cardona Agut (En català) 3 ptes.

Resumen Gráfico de la *Historia del Arte* — Arquitectura—Escultura—Pintura (360 grabados por M. D. D.—3 ptes.

La Reina Màrtir—Apuntes históricos por el P. Lluís Coloma de la Compañia de Jesús (6.ª Edición) 4'50 ptes.

La Mujer Apuntes para un libro por D. Severo Catalina 4 ptes.

Diccionaris de les principals llengües

EN CASTELLÀ (Varies classes i edicions) = CATALÀ CASTELLÀ i CASTELLÀ CATALÀ = ITALIÀ-ESPANYOL i ESPANYOL-ITALIÀ = INGLÈS-ESPANYOL i ESPANYOL-INGLÈS = ESPANYOL-ALEMAN i ALEMAN ESPANYOL. = FRANCÉS-ESPANYOL i ESPANYOL-FRANCÉS

Estàn venals en la nostra Llibreria.

TINTES | SAMA
| SESORELOS

A nostra llibreria n'hi ha de tot preu i tamany.

IMPRESIONS SOBRE

Na Margalida de Costitx

AMB UNES NOTES BIOGRÁFIQUES

Es un follet de 32 planes en octau, escrites amb veritable criteri pel Director de *Ca-Nostria*.

Un exemplar 25 centims, amb una hermosa fotografia de la Videnta, una 50 cèntims.

Equivalencies

REDUCCIÓ de quilos a arroves i unses a 0'20.

REDUCCIÓ de quilos a lliures i milès mes a 0'30.

Id. En Cartells per tenir davant la bàscula, a 1'50.

Se venen a l'Imprenta de Ca-Nostria. Inca

Editorial Catalana

BIBLIOTECA LITERARIA

Virgili: Eneida (2 volums)

Dickens: La Cançó Nadalenca

Mark Twain: L'elefant blanc, robat

Andersen: Contes

Mark Twain: Les aventures de Tom Sawyer

Edgar A. Poe: Els assassinats del carrer Morgue.

Shakespeare: Coriolà

Goethe: Herman i Dorotea

Carles Soldevila: L'abrandament.

George Eliot: Silas Marner

Erckmann Chatrian: L'amic Fritz

Molière: El burguée gentilhome.

A dues pesetes volum.

Mallorca Editorial

Empresa d'obres escolars.

OBRES PUBLICADES

Flors de Mallorca

La única antologia escolar dels poetes de la nostra terra.

Libro de los Ejemplos

Trets dels homes que deuen ser el nostre sostén y exemple.

A PUNT DE SORTIR

Historia de Mallorca

escrita amb sencillesa i atractiu. Magníficament ifustrada a dos colors.

El libro de la Raza

que deuria lletgir-se i comentar-se a totes les escoles dels paisos de la nostra raza.

EN PREPARACIO I EN PRENSA

Rosas castellanas, Alma del mundo, Diario de clase, Ejercicios del diccionario, El dibujo en la escuela, El tiempo y el trabajo.

Preus de les obres publicades: { UN EXEMPLAR 0'90 Ptes
LA DOTZENA 9 Ptes

DEMANDES: Al depòsit general: MALLORCA EDITORIAL, C. Murta n.º 5, INCA.— A la LLIBRERIA ESCOLAR, Plasa de Cort, Palma.— A Ca'n Fondevila i Alomar de Palma.— A la Llibreria LA SINCERIDAD de Soller.— A Ca'n Roca i Frau de Lluchmajor.

Si repasau les obres de "Mallorca Editorial,, veureu que son

Llibres Educadors

Llibres artistics

Llibres Pedagògics